

BEVAR KRAGERØS
SÆRPREG
KRAGERØ ER EN
SJELDENHET-
EN HISTORISK BY.

- Haster å gjøre byen langsom

SAKTE FART: Langsomhet passer bedre i Kragerø enn overflatiskhet, sier Einar Bang og Grethe Gunneng.

Fastboende må få bestemme utviklingen i Kragerø. Byen kan ikke være bare et marked. Einar Bang, Grethe Gunneng og Charlotte Therkelsen tar til ordet for at Kragerø bør søke medlemskap i Cittaslow-bevegelsen.

ASLAK THORSEN
aslak.thorsen@varden.no

KRAGERØ - Vi er i en skjebnetid for de verdiene vi kjenner som byen Kragerø. Nå bør vi organisere kampanjer og protestere, sier Einar Bang, Grethe Gunneng og Charlotte Therkelsen. Det går ikke an bare å la det skure, vi kan stoppe det! Kragerø i dag er overlatt utbyggere og de får også lov til å definere våre ønsker og behov. Kommunen ser ut til å være sandpåstrøer, et serviceorgan for utbyggerne, mener de tre. De protesterer kraftig og vil være med å styre utviklingen av byen. I morgen risikerer vi å finne restene av Tangen Verft som et anonymt havnelager på den ene siden av Kirkebukta og et prangende kulturhus med hotell på den andre. Og i selve Kirkebukta antakelig småleiligheter til 40.000 kvadratmeteren.

Ingen unge har råd til å etablere seg der, derfor vil velstående pensjonister dominere. Men det vil være alt for få av dem, så det aller meste vil å stå tomt. Så vil tanken komme: Hvorfor ikke løse på boplikten? Slik tolker vi kommunens oppførsel på byutviklingsfronten, sier Einar Bang, Grethe Gunneng og Charlotte Therkelsen.

Langsomhet

De mener at de fastboende må få bestemme utviklingen og at byen er menneskemiljø, ikke bare et marked. De til orde for at Kragerø bør søke medlemskap i Cittaslow-bevegelsen. Bevegelsen oppsto da MacDonaldis ville etablere seg i Spanketrappen i Roma og har siden blitt en internasjonal merkevare som motvekt til fast-food og overflatiskhet. Særlig Levanger har markert seg som «langsom» kommune i Norge.

I langsomheten er nærværet sentralt. Tiden blir ikke stykket opp i hastverksprosjekter. Det er også kjernen i cittaslow-bevegelsen, sier Grethe Gunneng, som har skrevet en filosofisk hovedoppgave om langsomhet.

Det handler om å skape det gode bosted, med vekt på det lokale, både produkter og kultur. Kragerø bør vurdere om det nedlagte Tangen Verft kan ivareta behovet for både kulturhus og mere til, sier Einar Bang og Grethe Gunneng. I april i fjor leverte de et skriftlig forslag til kommunen om å søke medlemskap i Cittaslow, men

KOLLIDERER: Den moderne hastverkso

opplvde at planen havnet i en kommunal skuff.

Muligheter på verftet

Samtidig har de reagert på at kommunen har bestemt å bruke en kvart million kroner på å utrede kulturhus på kaia i sentrum og at kulturhus er definert utenfor den kulturpolitiske «paraplyen».

Er det bestemt at kulturhuset skal ligge på kaia, er det jo ikke noe å utrede. En utredning må omfatte alternativer, sier Einar Bang og Charlotte Ther-

kulturen treffer Kragerøidyllen som et knyttneveslag. Nye krefter i kulturlivet vil gjeninnføre langsomheten og ektheten.

kelsen, som kan tenke seg Tangen Verft. Det kunne bli en helårs «kultur-park», sier de.

Kultur-kompetanse

Einar Bang er konservatorieutdannet kirkemusiker og musikk lærer. Han er finnmarking, men bofast i Kragerø de siste 16 årene, også i perioder med jobbpendling til Oslo. Grethe Gunneng er designer, tekstilkunstner og journalist med sterk tilknytning til Lyngen i Nord-Troms, men har slått rot i Kragerø. Hun har skrevet en filoso-

fisk hovedoppgave om langsomhet. Kragerøjenta Charlotte Therkelsen studerer historie og samfunnsfag ved Universitetet i Bergen, men liker seg så godt i Kragerø at hun reiser hjem i helgene, jobber på pub og har stor kontakflate.

Vi må konsentrere oss om innhold. Kystkultur er ikke antikviteter på rikfolks hytter. Kystkulturen er levende hverdag, sier Grethe Gunneng.

Sol kaster skygge
Sommersola i Kragerø kaster sterk skygge - det blir stadig flere mennesker som er fokusert på sommeren, slik at flere tror at allt er umulig her om vinteren.

Poenget er at vi må drive Kragerø hele året. Yngre folk vil oppleve kultur, og mulighetene har vi. Vi skal tilby lokal kultur for lokalbefolkningen. Boplikt bremses prisene på boliger. Det må ikke bli like dyrt å bo her som i en storby, sier Einar Bang, Grethe Gunneng og Charlotte Therkelsen. Nå lager de epostaksjon for en lokal folkebevegelse:

Cittaslow haster faktisk, fordi mange viktige verdier er i fare i lokalsamfunnet Kragerø nå! sier de tre.

Reguleringsplanen for Kirkebukta er innlevert og behandles i mars. Programmet for hva som skal utredes i en konsekvensanalyse for Tangen Verft-området, er snart klar. Dette er utbygginger som Kragerøs politikere har bedt om, sier prosjektleder Harald Nilsen (bildet) i entreprenørfirmaet Kruse Smith A/S, som har utbyggingsavtalen med Kragerø kommune.

Kirkebukta og Tangen er re-

sultat av sentrumsplanen for Kragerø. Kragerø sentrum skal bli mer levende hele året, ved å styrke handel og kultur. Vi må få folk hit, det er bare folk som skaper liv. Og for å få folk til Kragerø sentrum, må vi legge til rette med parkering og annen infrastruktur, sier Nilsen. Kirkebukta kom opp fordi det er en rotete og stygg «inngangsport» til det ellers så trivelige Kragerø sentrum. Under planleggingen ble Tangen Verft nedlagt og det ble bestemt at de to naboområdene skal ses i sammenheng. Hittil har det

- Må bygge for å få folk hit

KRAGERØ - Reguleringsplanen for Kirkebukta er innlevert og behandles i mars. Programmet for hva som skal utredes i en konsekvensanalyse for Tangen Verft-området, er snart klar. Dette er utbygginger som Kragerøs politikere har bedt om, sier prosjektleder Harald Nilsen (bildet) i entreprenørfirmaet Kruse Smith A/S, som har utbyggingsavtalen med Kragerø kommune. Kirkebukta og Tangen er re-

sultat av sentrumsplanen for Kragerø. Kragerø sentrum skal bli mer levende hele året, ved å styrke handel og kultur. Vi må få folk hit, det er bare folk som skaper liv. Og for å få folk til Kragerø sentrum, må vi legge til rette med parkering og annen infrastruktur, sier Nilsen. Kirkebukta kom opp fordi det er en rotete og stygg «inngangsport» til det ellers så trivelige Kragerø sentrum. Under planleggingen ble Tangen Verft nedlagt og det ble bestemt at de to naboområdene skal ses i sammenheng. Hittil har det

vært sterke protester fordi de første planene foreslo veldig store bygninger i strandkanten, mellom sjøen og nåværende Kragerø sentrum. Det er heller ikke klart hva slags folk og virksomheter som skal flytte inn i de nye leilighetene og forretningsarealene. Fossen Trelast/Byggmøkk har dessuten motsatt seg å flytte til fordel for et kulturhus på kaia.

BEGGE FOTO: ASLAK THORSEN

Shopping i Grenland
www.grenland.no

Grenland
I TELEMARK

Siste salgsdager!

Barn/herre:
ALT NATTØY/
BADEKAPER **1/2 pris**

UNDERTØY **÷30%**

Dame:
Panty, utvalg bh og truser,
alle mønstre longs, ull longs
m/og u/for. Rester ullserier

1/2 pris

Din spesialforretning:
Else Marie's
UNDERTØYsalong

Telemarksgt. 12 - Skien, Tlf. 35 52 02 33
KVALITET • SERVICE • VAREKUNNSKAP

Rådmann Inger Lysa om kragerøfolks holdning til byen sin:

- Møter mye stolthet

- Jeg har møtt veldig mye stolthet over byen blant Kragerøs befolkning.

JON FIVELSTAD
jon.fivelstad@gmail.com
906 05 924

Det sa rådmann Inger Lysa under debattmøtet på biblioteket tirsdag kveld, der temaet var «Kragerø - hva nå», etter byjubileet.

- Jeg vet ikke om noe annet sted som har vært så flinke å vise fram byen sin, sa hun.

- Men å omsette denne stoltheten til aktivitet og vekst, det savner jeg, sa rådmannen.

- Det skorter på å samle de gode kreftene om mål man er enige om, og så gå helhjertet inn for disse målene, sa hun.

Ønsker næringshavn

Med seks profilerte paneldeltakere, et syttitalls til dels aktive tilhørere og et tema som favnet svært vidt, måtte det nødvendigvis bli en noe springende debatt.

Men møteleder Anny Skaug Grøgaard klarte likevel å forme debatten, så den fikk med seg svært sentrale momenter.

Truls Jørgensen pekte på at man i dag kan etablere kompetansebedrifter uavhengig av avstand til markedene.

- Men jeg ønsker en næringspark med kompetanseprofil på Tangen. Kompetansebedrifter etablerer seg heller der enn på Fikkjebakke. Og det er lettere å

PANELET: Fra venstre: Inger Lysa, Truls Jørgensen, Tanja Røskar, Sverre Okkenhaug, Camilla Langlo og Knut Erik Tornaas.

få 20 bedrifter med to ansatte, enn én bedrift med 40 ansatte, sa Jørgensen.

Byutvikling

Byantikvar Tanja Røskar mente at det ikke var noe motsetningsforhold mellom å være en turistby, og å ta vare på byen.

- Det er ingen skam å være en

turistby. Vi må framelske særpreget, slik at folk kjører de ekstra milene for å komme til akkurat Kragerø, sa hun, og viste til Røros, som har hatt stor suksess med nettopp dette.

Hun mente det heller ikke var noe motsetningsforhold mellom byantikvarens arbeid, og en byutvikling.

- Men all byutvikling må skje gjennom dialog. Og det som er nytt må være i dialog med det gamle.

Barn i sentrum

Camilla Langlo pekte på betydningen av å ha et sentrum der det også er rom for aktiviteter for barn og småbarnsforeldre.

- Kragerøfolk er fulle av selv-tillit. Jeg har tro på Kragerø som bosted, og Kragerø er et kjøpesenter i seg selv, sa Sverre Okkenhaug.

- Jeg tror på allemannsretten og boplikt, så ikke rikingene tar over alt, sa Knut Erik Tornaas, som også var svært opptatt av å få på plass en turistsjef.

INNLEDET: Møteleder Anny Skaug Grøgaard og kultursjef Harald Bothner åpnet møtet.

SENTRALE: Rådmann Inger Lysa og bedriftsleder Truls Jørgensen hadde to av flere sentrale innlegg.

STOR INTERESSE: Et 70-talls personer, flere aktive i debatten, hadde møtt frem på biblioteket.

Hva er egentlig Kragerø?

2. juni 1971: Arkitektstudenter har prøvd å definere kragerømiljøet. – Det virker som det lille rotete samfunnet er blitt strødd ned fra fjellknausene, der det klører seg fast mot havet utenfor. Likevel gir det inntrykk forunderlig enhetlig karakter. En organisme med friske skudd ved siden av dødende celler uten at helheten går tapt. Man kan ikke annet enn å undre seg over helheten i alt det tilfeldige.

Om å ha ansvar og om å ta ansvar

debatt

Ordføreren har sagt at han har ansvaret for at Skrubbodden-saken ble «tatt på delegasjon», - han ga grønt lys for at administrasjonen = rådmannen kunne akseptere planene til de nye utbyggerne. Ved det tiltok ordføreren seg en myndighet han ikke har: Som vanlig medlem av det folkevalgte kollegium kommunestyret, er ordføreren ikke gitt fullmakt til å oppheve, overprøve eller endre vedtak som kommunestyret har fattet. Mange spør nå om dagen - etter undertegnede oppfatning med meget god grunn -: Hvilke konsekvenser får det for ordføreren at han oppkaster seg selv til en type politisk overdommer i Kragerø? Når undertegnede har stått på stand på Torget i forbindelse med Skrubbodden-saken, har dette spørsmålet blitt tatt opp av svært mange; felles for dem alle er at de knapt kan skjønne eller akseptere at svaret må bli at «nei, dette medfører ingen konsekvenser for ordføreren». Mange mener da at den respekt og tiltro til kommunens politiske ledelse som folk bør ha, har fått seg et grunnskudd ved det som har skjedd. I seg selv er det alarmerende.

Men om det kommunalpolitiske systemet er slik at ordførerenes solospill ikke medfører umiddelbare konsekvenser for han, vil det nå være å vente at det på brei politisk basis blir reist kritikk mot ordførerenes handlemåte. Ikke minst bør en slik kritikk kunne komme fra kommunestyret, ettersom det jo er dette organet som i sterkeste grad må kjenne seg tilside-satt gjennom det som har skjedd: Kragerøs øverste folkevalgte organ, som er suverent når det gjelder blant annet å vedta og endre reguleringsplaner, kan ikke bare stilltiende godta at ordføreren er på kant med de lovgitte reglene som gjelder for politisk maktutøvelse i kommunen.

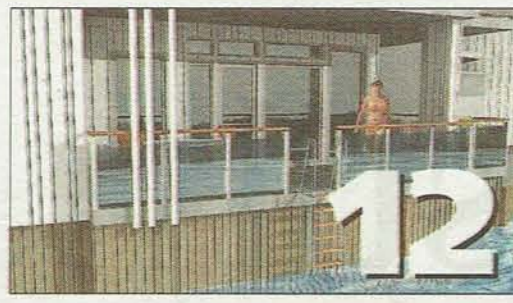
Like så interessant som det vil bli med «oppklaringer» mellom kommunestyret og ordføreren, vil et nødvendig oppgjør mellom kommunestyret og rådmannen måtte bli: Som kommunens definerte administrasjon må rådmannen kunne gjøre greie for hvilket grunnlag han har for å sette seg ut over en kommunestyrevedtatt reguleringsplan - etter å ha konsultert kun ordføreren. Rådmanen må vite at en slik irregulær politisk konsultasjon ikke kan betraktes som dekning for en-

dringer i kommunestyrefattede vedtak. Hans handlemåte må dermed karakteriseres som minst like så kritikkverdig som den ordføreren har stått for.

De to alvorligste sidene ved behandlingen av Skrubbodden-saken framstår etter dette som følgende: Rådmannen har gitt aksept for planer som det (i det minste) kan reises tvil om er i henhold til kommunestyrevedtak, og ordføreren har gått god for både de nye planene og rådmannens handlemåte. Vi må forutsette at Kontrollutvalget i Kragerø tar opp disse sakene til behandling, og at kommunestyret så - med utgangspunkt i utvalgets vedtak - markerer noen grenser for hvordan rådmannen og ordføreren på egen hånd kan håndtere viktige saker for kommunen. Det er ikke for mye sagt at kommunestyrets oppgjør med rådmannen og ordføreren imøteses av mange. I like så stor grad imøteses at disse to ikke bare sier at de har ansvar for det som har skjedd - men at de virkelig tar ansvar.

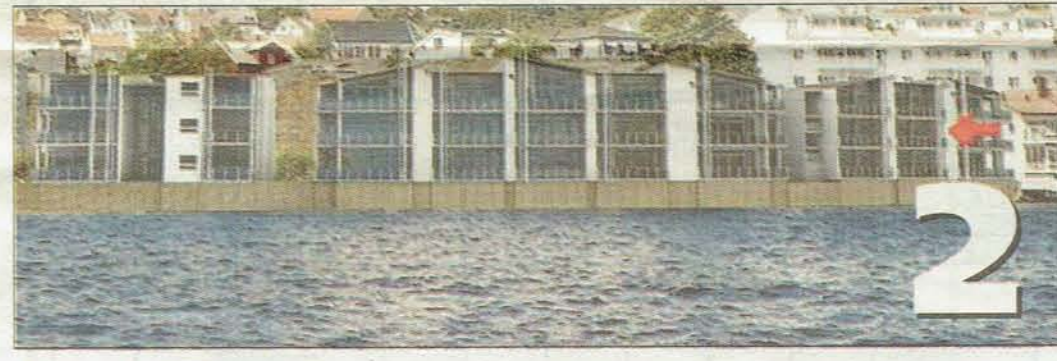
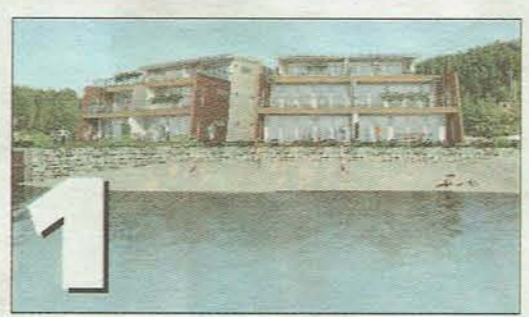
**Olav A. Drevland,
Kragerø RV**

Gran Canaria eller Kragerø?

Ta den store «kjentmannsprøven»:

God morgen, folkens!
 Eller kanskje det allerede er sent på formiddagen når du leser dette?
 Uansett: Det er lørdag i dag!
 Du er fri som fuglen.
 Du kan gjøre hva du vil.
 Ahhhhhh!
 For en herlig dag!
 Og ingenting er vel bedre enn å starte fridagen med en aldri så liten quiz?
 For å skjerpe hjernen litt, liksom.
 For å komme i gang.
 Så finn frem kulepennen din nå.
 Sett deg godt til rette i godstolen eller ved kjøkkenbordet.
 Gjerne med en kopp kaffe og et par sukkerbiter.
 Deretter studerer du disse to sidene nøye.
 Se på bildene.
 De fleste av dem er laget av en datamaskin. Men alle er prosjekter som ser dagens lys i en eller annen form.
 Og felles for dem alle er at de er hentet fra to geografiske steder på Vår Herres klinkekule: Gran Canaria og Kragerø.
 Nå er det din oppgave å finne ut hvor de hører hjemme.
 Og det klarer du sikkert!
 Mener du for eksempel at bilde nr. 5 er hentet fra Kragerø, ja da setter du et kryss i Kragerø-kolonnen rett ut for tallet 5 i svarskjemaet.
 Vanskeligere er det ikke!
 Et annet sted på sidene har vi trykket alle de riktige svarene opp ned.
 Der kan du sjekke hvor mange du klarte.
 Men ikke sjekk fasiten før du er ordentlig ferdig.
 Da er du en jukse-maker, din dust.
 Og det er ikke bra.
 Men nå har det vært nok prat og snikksnakk.
 Sett i gang nå, kjære leser!
 Lykke til!

Fyll ut dette svarskjemaet. Hvor mange klarer du?

	Kragerø	Gran Canaria
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		

Svar: 1. Trebåtbygggeriet på Borteid. Anlegget ferdigstilles denne sommeren 2. Skruboddan. Der bygges det for fullt i disse dager! 3. Trebåtbygggeriet på Borteid sett fra baksiden. 4. Stabestranda på Borteid sett fra baksiden. 5. Stabestranda på Stabestad. Med saltvannsbasseng, båthavn osv. Ta deg en tur dit! 6. Kirkebukta i Kragerø. 7. Kart over Gran Canaria. 8. Guloddan på Bæro. Den siste av de to blokkene inne i fagunen/bruddet bygges for fullt nå. 9. Slik kan det altså bli seende ut på Atangen. Kunstige øyer og full pakk. 10. Vårt spektakulære hotell på Stabestad! 11. Guloddan på Bæro. 12. Fra noen av de nye leilighetene på Skruboddan kan du morgnebade fra din egen veranda. 13. Kirkebukta. Sum: Alle bildene er fra Kragerø med unntak av kartet!

Demokratiser lokalpolitikken!

debatt

Målet for byutvikling må vel være at lokalbefolkningen trives – hele året? I vår tid er jo også alle demokrater. Inneber ikke det at befolkningen skal bestemme sin egen bys utvikling da ...?

Hvor ble det av folkeviljen? Aftenposten hadde onsdag 17 mars en dobbelsideartikkel, «Vi drømmer om grønne byer». Den omtaler undersøkelsen «Fremtidens byer» – gjort av Norsk Gallup. Det viser seg at lokalbefolkningen i Norges byer er svært misfornøyd med hva deres egne lokale representanter og administrasjon foretar seg, og hva de vedtar. Befolkningen ønsker seg f.eks. grønnere byer, mindre biler, mindre kjøpesentre, et levende sentrum.

I Kragerø, som så mange andre steder er det dessverre ikke slik at folkeviljen råder, fordi folkets representanter i kommunestyre og bygningsråd ikke følger folkemeningen, og ofte overkjører fagadministrasjonen. Snakker de ikke med folk de da? Det samme gjelder i noen grad administrasjonen.

Utviklingsplaner for kommunen må derfor trekkes ned på et nivå der folk flest har bedre ytringsmuligheter og kontroll – enn slik det har vært hittil. Alt så: Lokalpolitikken må demokratiseres. Dette ringer jo deilig i gamle bjeller for en gammel raddis som meg. Makt til grasrota!

Prosjektet «Kragerøkystens framtid» var et skritt i riktig retning, men gikk ikke langt nok – fordi det bare trakk inn noen få deltakere og var dårlig forklart. Det ble dermed utelukkende og udemokratisk. Det var heller ikke konkret nok eller politisk bindende. Dermed risikerer arbeidet å bli evig parkert i et trangbodd kott sammen med andre luftige ideer. – Lett bortkastet altså.

Plansmie. Vi kan lære av Gjerstad, så det er det ingen grunn til å bruke millioner på kommunens reisebudsjett: Broklandsheia har etablert en plansmie for å trekke hele befolkningen med i planene. Jeg tror dette kan være noe for Kragerø også.

En plansmie er en tretrinns raket:

1) Først må Kragerø føle at det finnes et problem som må løses. Det stadiet har vi passert.

2) Dernest må vi gjøre forarbeid til en plansmie – gjennom invitasjon til plansmie og helgetreff med bredest mulig deltakelse av lokale grupper og personer.

3) Til slutt holder vi en felles plansmie over en snau uke. Der skal vi fysisk forme byen og gi ett eneste svar (!) på hvordan Kragerø skal se ut. Gjennom felles innsats skaper vi slik en byplan som har bred tilslutning, og som kan vedtas som reguleringsplan av kommunen. Ved å etablere en politisk styringsgruppe blir plansmier til moralsk forpliktende prosesser og til reguleringsplaner. Dette er ikke juridisk bindende, men jeg skulle likt å se den politikerne som ikke fulgte opp en slikt bredt vedtatt plan.

De som så NRKs program for to uker siden: «Spekter: Det stygge Norge», så hvordan Plansmia i Evje, Setesdal dro med befolkningen, ikke minst ungdommen slik at de kunne utforme et sentrum der nettopp de ville trives. De som ikke så det, kan finne den her: www1.nrk.no/nett-tv/klipp/618488

Et nær enstemmig Evje-samfunn vedtok planen. Slik folkelig deltakelse sørger for god forutsigelse og dermed bedre sikkerhet for lønnsomhet for utbyggere, og det er selvsagt svært viktig. Dette vil hindre opprivende protester etterpå. I Åfjord var det derfor nettopp utbyggerne som tok initiativ til en plansmie. I motsetning til

høringsrunder har her hele befolkningen mulighet til å delta. Ved høringer derimot, mobiliserer i praksis interessenter i den grad at folkets røst drukner – og protester oppstår i ettertid. Det er kostbart det. – Skjønnhet er lønnsomt, og det er også demokrati ...! Det kan skapes vinn-vinn situasjoner for alle, om vi bruker det lille Gud ga oss mellom ørene.

Plansmiekontor i Kragerø. Vi kan starte ved å åpne et plansmiekontor i sentrum, lokaler er det jo nok av. Der må det være rom for små møter, modeller og skisser som folk kan beskue og kommentere og forbedre, – hele uka. Dette kan bli en idemotor for Kragerø som kan dra med seg mye, mye annet av positiv utvikling.

Planer skal ikke låses inne på støvfylte arkiv. Planene til folket. Demokratiser planene! Dra skolene med i planene og lag elevprosjekter! – på ulike delproblemer og med ulike vinklinger. Konkretiser enkeltprosjekt og la dugnadsånden råde. Kragerø har jo tjukt opp av dugandes folk og eksperter i mange fag! – Ikke minst innenfor bygningsvirksomhet og dugnader i utkantene. Det siste året har flere hatt gode erfaringer med plansmier i Åfjord, Gjerstad, Evje – og 4-5 andre steder er på gang nå, f.eks. i Østfold. Plansmier er det derfor så stor erfaring med, at det burde gå greit å få dette i gang i Kragerø, om vi har politisk vilje til å forandre utviklingen – i retning av hva folk selv føler og ønsker.

Noe å tenke på for Kragerø? – Noen må invitere til en plansmie ...! Hva sier Sentrumsforeringen? – Kragerø bys vel? Hva kan dere bidra med?

Sett i gang! Det er ingen tid å miste! Mer info finnes her: www.plansmier.org

Arno Mong Daastøl

Bevaringsverdig by

Riksantikvaren har registrert kulturhistoriske byområder – Kragerø sentrum er sterkt representert.

● JIMMY ÅSEN • 35 98 67 67

I det store oppslagsverket som Riksantikvaren har gitt ut, og som nå ligger i en tilgjengelig database, er over 230 byområder i 75 norske byer med.

Kragerø

Åtte byer og tettsteder i Telemark finnes i oversikten. Breivik, Langesund, Notodden, Porsgrunn, Rjukan, Skien, Stathelle og Kragerø.

Kragerø er Norges 10. eldste by, og Riksantikvaren beskriver Kragerø sentrum og by som «selvgrodd».

«Kragerøs trange gater er et typisk eksempel på en selvgrodd by der terrenget er svært formende».

Nasjonale interesser

De stedene i Kragerø som Riksantikvaren framhever er: Kragerø sentrum, Andølingen/Jøransberg, Øya og Gunnarsholmen.

I sin begrunnelse skriver Riksantikvaren:

Kragerø sentrum er begrenset av gatene Storgata, P.A. Heuchsgate og Torggata. Mesteparten av dette storkvartalet brant ned under brannen i 1711, ble bygget opp igjen og sto ferdig rundt 1750. Siden har området vært forskånet for slike ulykker.

Andølingen

Andølingen/Jøransberg er et sjarmerende og bevaringsverdige

Hva er NB!-registeret?

■ NB!registeret er en database over byer og tettsteder i Norge med historisk viktige kulturmiljøer. Områder i 75 norske byer er med i registeret, som skildrer norsk byhistorie gjennom opp til 1200 år.

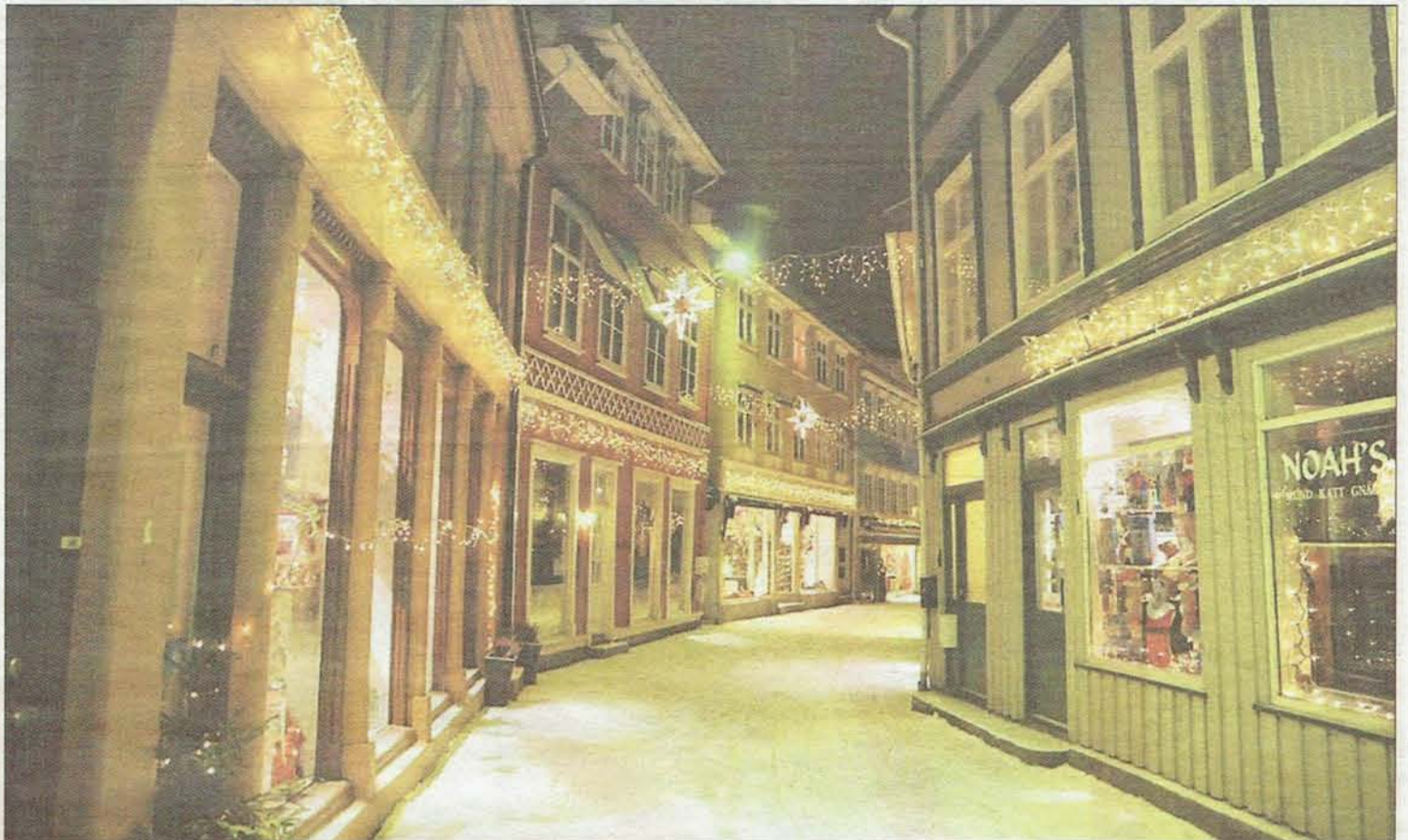
■ NB!registeret skal i første rekke være et verktøy for kulturminne- og planforvaltningen på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Databasen vil også kunne være nyttig for aktører innen eiendomsnæringen som trenger informasjon om kulturminneverdier i bydeler der de planlegger aktivitet.

■ Arbeidet med NB!registeret har pågått siden mai 2004. Alle fylkeskommuner og de drøyt 75 bykommunene i registeret har bidratt med informasjon og kunnskap.

Mistenkelig funn

■ En mann ringte politiet fra Sjødamveien i Kragerø tirsdag formiddag og meldte at han hadde funnet et stearinlys og en flaske som muligens inneholdt rester av brennbar væske.

Dette ble funnet i en garasje. Politiet har tatt hånd om saken og vil undersøke hva dette kan dreie seg om.

STORGATA: «Byens trange gater har vanskeliggjort trafikkløsninger», skriver Riksantikvaren.

dig bymiljø i vanskelig terreng. Før i tiden gikk det stier og trapper mellom husene her, og området var ikke farbart med hest. På 1850-tallet ble noen av stiene utvidet. Veiene ble anlagt uten sprengningsarbeider, kun ved oppfylling av løsmas-

se. Området var tidligere bebodd av arbeidere og sjøfolk. De eldste husene er fra tidlig 1700-tall.

Øya

Kragerø skal ha navn etter Øya, og den eldste bebyggelsen

skal ha ligget her. Det har vært bosetting der fra begynnelsen av 1600-tallet. Ekspansjonen i andre halvdel av 1800-tallet førte også til ny bebyggelse på Øya. Fra byen ble det anlagt bru over til Bosebodskjæret i 1872, og i 1889 kom det bru videre til Øya og erstattet den tidligere ferjeforbindelsen.

Dagens situasjon

«Byens trange gater har vanskeliggjort trafikkløsninger, fordi alle løsninger ville bli dra-

matiske for bebyggelsen», skriver Riksantikvaren og viser til at byen har vært truet av radikale trafikkløsninger.

«Men politisk vilje til å bevare trehusbyen førte til moderate løsninger på 1970-tallet».

Regisetret er ment å være et verktøy for kulturminne- og planforvaltningen på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå.

ØYA: Kragerøs eldste bebyggelse skal ha ligget på Øya, mener Riksantikvaren. Her ser vi Jens Lauersøns legats bygninger.

Falt fra stol

■ Fall fra stol førte til legesjekk etter en arbeidsulykke ved Vafos brug. Politiet fikk melding om arbeidsulykke på Vafos as utenfor Kragerø tirsdag ettermiddag.

Ifølge opplysningene fra politiet skal en person ha falt ned fra en stol. Vedkommende ble kjørt til legevakst for sjekk. Det ble ikke konstatert noen skader.

Som rutinen er, vil Arbeidstilsynet bli orientert om hendelsen, som forhåpentlig var vurdert som noe mer nødvendig å sjekke ut, enn den korte meldingen fra politiloggen skulle tyde på....

Anmeldt for vold

■ En Kragerø-mann i slutten av 30-årene er anmeldt for brudd på besøksforbud og bruk av vold.

Mannen var ilagt besøksforbud hos en kvinne midt i 20-årene, også fra Kragerø.

Da den anmeldte mannen likevel oppsøkte kvinnen mandag, hadde hun besøk av en annen mann i midten av tjuårene.

Den uønskete besøkende er anmeldt for voldsbruk mot den mannen. Han skal ha sparket ham i ansiktet, med den følge at han fikk hoven leppe.

Politiet har opprettet sak, og vil etterforske forholdet videre.

UKENS TILBUD

RØKT
SVINEKAM
M/ BEIN

49⁵⁰

PR. KG

SURRET
UTEN
BEIN

69⁵⁰

PR. KG

SVIN
INDREFILET

109⁰⁰

PR. KG

OKSE
YTREFILET

249⁰⁰

PR. KG

ALT AV
PØLSER
VELG SELV...

69⁵⁰

PÅLEGG
**OKSE-
RULL**

18⁵⁰

PR. HG

DET ER KALDT OG
FUGLENE MÅ HA MAT

FUGLEFETT I STRØMPE

PR. KG

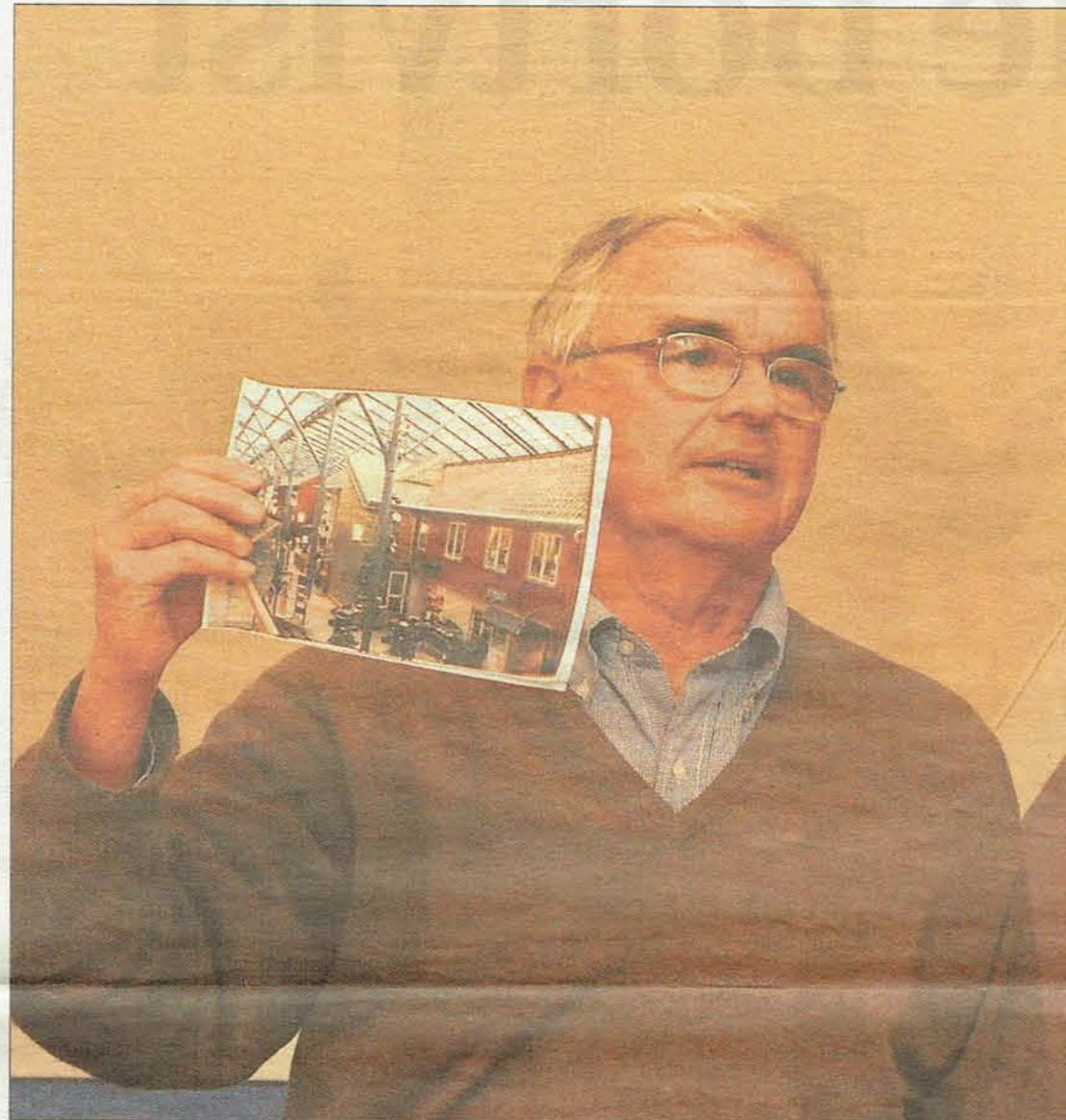
39⁰⁰

Brødrene Brubakken A.S. SLAKTER'N I STORGATA

MED KJØTT I KRAGERØ SIDEN 1920

KOLDBORD • SNITTER • SPEKEMAT • VI BRINGER SØNDAG SOM MANDAG

Tak over sentrum og gondol

GLASSTAK: Leder i Kragerø og Skåtøy historielag Sverre Okkenhaug viste bilde av glasstak i Trondheim.

Glasstak over noen av gatene i sentrum, varme i gate, små handelssentra i sentrum og gondolbane mellom sentrum og Stabbe- stad var noen av forslaget som kom under et meget godt besøkt sentrumsmøte i Kragerø.

• PER ECKHOLDT • 35 98 67 65

Både kommunestyresalen og formannskaps- salen var nær- mest fylt til randen av både forretningsdrivende, politikere og andre interesserte.

Bjørn Andersen

Det var flere årsaker til at dette møtet ble arrangert, men hovedårsaken er at mange handlende svikter sentrumsforretningene.

- Vi må skape opplevelser for dem som kommer til sentrum, hele året. Vi må flagge ting til sentrum, ikke ut. Det gir kraft. Sentrum er hjertet. Kirkebukta må komme, men det må ikke stoppe annen sentrumsutvikling, sa Helge Rognli, og trakk blant annet fram Erik Skaarups Playmo-museumsplaner og en videre utvikling av dette konseptet.

- Tenk hva de har tjent på en

apekatt i Kristiansand, vi har like store muligheter, påpekte han, til allmenn latter.

Parkering

I pressen har debatten den senere tid vært preget av innspill om dårlig brøyting, kommunens utflytting til Stilnengangen, parkeringsproblematikk og Europris' mulige flytting.

Flere som tok ordet påpekte parkeringsproblemer i sentrum og at de mest attraktive plassene ble opptatt fra tidlig på morgenen.

Felles åpningstider for sentrumsbutikken er et tilbakevendende spørsmål, felles markedsføring og felles møteplasser. Aktiviteter for småbarnsfamilier er et annet tilbud Kragerø har manglet, men forsøker å rette opp ved å anlegge en lekeplass ved Jernbanestasjonen.

- Vi må se på forretningene i sentrum som en del av en samlet bedrift, sa Petter Abraham- sen, som er forretningsseier «in spe».

- Vi er flink på visjoner i Kragerø, men så blir det med det, mente han.

Gårdeierforening

Bjørn Andersen har tatt initiativ til å etablere en gårdeierforening i sentrum, og antyder at denne vil bli dannet i løpet av våren.

- Sentrumsutvikling er ekstremt viktig, vårt største problem er å dra folk hit hele året. Vi framstår ikke som attraktive nok. Men, vi er annerledes, og så får vi satse på å være annerledes. Juni, juli og august går av seg selv, men vi må ta tilbake september til mai. Vi må få slutt på vinteren. Glasstak over enkelte gater og varme i gatene kan bidra til det. Vi må begynne å tenke en felles tanke, slo Bjørn Andersen fast.

Lite konkret

Opp gjennom årene har det blitt arrangert flere åpne møter hvor utviklingen av Kragerø sentrum har vært tema. Ofte har både kommune og forretningsdrivende vært enige, men lite har faktisk skjedd.

Nå er det håp om at et samarbeid mellom kommune, Kragerø sentrumsforening, Visit Kragerø og en nyetablert gårdeierforening kan bidra til å framme fellesskapstanken for alle i sentrum. Flere som tok ordet hadde tro på at en slik modell vil kunne lykkes.

FULLT HUS: Stor interesse for det åpne møte om sentrumsutvikling i Kragerø.

Tanken om glasstak over noen sentrumsgater er ikke av helt ny dato. Men det er egentlig ingen som har våget å gripe fatt i den. Det var da heller ikke noen som gjorde da Kalle Kristensen i sin tid forslo å bygge en gondolbane fra Stabbe- stad til Kragerø sentrum. Nå har ideen dukket opp på nytt.

Næringssjef Per Krogsrud kunne opplyste om at det er sendt inn søknad om midler til Samferdselsdepartementet til et forprosjekt.

Veien videre

Ordfører Kåre Preben Hegland oppsummerte møtet med følgende:

1. Løsning på parkeringsproblematikken og etablering av en parkeringstunell (øst/vestforbindelse). Parkeringsproble-

matikken kan løses på kort tid, parkeringstunell på noe lengre sikt, sa Hegland og understreket viktigheten av å ha fellesorganer for aktiviteter i sentrum.

- Vi har den perlen vi har, slo han fast.

- Jeg savner de konkrete handlingene og vil foreslå at det settes ned en tankesmie når gårdeierforeningen er etablert, avsluttet Bjørn Andersen.

Selv om det kom visse ideer fram under møtet, så er det enda et stykke igjen til konkrete handling.

- Vi trenger gode råd gjennom et talerør, framholdt ordfører Kåre Preben Hegland.

Sagt under sentrumsmøtet

- Uten at noen har åpnet munnen ser jeg allerede at det er mange meninger her.
Ordfører Kåre Preben Hegland

- Vi må ha forutsigbarhet når det gjelder åpningstider og samarbeid.

Leder i Kragerø sentrumsforening Morten Lund

- Verneplanen er ingen konserverende plan.
- Vi må skape bidrag til mer liv i sentrum.

Kultursjef Harald Bothner

- Kulturhusdelen må være til stede.

Helge Rognli, Visit Kragerø

- Det er bedre å henge sammen enn å bli hengt én for én.

Helge Rognli, Visit Kragerø

- Vi er annerledes.

Bjørn Andersen

- Dette er musikk i mine øre.

Sverre Okkenhaug, leder i Kragerø og Skåtøy historielag

- Det må være ett sentrum, og det må ligge der det ligger i dag.

Einar Solbakk

- Informasjon er mangelvare i Kragerø.

Reidar Skoglund, høyreleder

- Gratis parkering er ingen fordel, plassene er opptatt før kundene kommer.

Svein Olsen

- Jeg er ikke enig med ordføreren, hvis vi sier ja til alle gjør vi noen urett.

Trine Jørgensen, leder av bygningsrådet

- Det blir marina i Kirkebukta, garantert.

Harald Nilsen, KU

- Venstre gambler med arbeidsplasser.

Roy Andersen

- Jeg er den uheldige eieren av Europris.

Petter Carlsen

- Vekst i Grenland, ja det er vekst i Grenland.

Harald Carlsen

- Vi må tørre å si nei til noe.

Solfrid Rui Slettebakken, venstreleder

- Vi er flinke på visjoner i Kragerø, så blir det ikke mer.

Petter Abrahamsen

- Vi har den perlen vi har.

Ordfører Kåre Preben Hegland

FELLESSKAP: Helge Rognli i Visit Kragerø tok til orde for fellesskapstanken blant de forretningsdrivende i sentrum.

MENINGER

VELKOMMEN TIL MØTEPlassen FOR LOKAL DEBATT!

redaksjonen@kv.no

Espen Solberg Nilsen

Ansvarlig redaktør
99247026
espen.nilsen@kv.no

Trond Nøstvold Tou

Nyhetsredaktør
400 61 709
trond.nostvold.tou@kv.no

**Et kontorbygg
bidrar ikke mye til
mer byliv etter
kl. 16**

Tore Edvard Bergaust

Publisert Kragerø Blad
Vestmar arbeider
etter Vær varsom-plakatens og
Tekstretklameplakatens regler for
god presseskikk. Den som mener
seg rammet av urettmessig
avisomtale oppfordres til å ta
kontakt med redaksjonen. PFU er
klageorgan som behandler klager
mot pressen i presseetiske
spørsmål. Adresse: Rådhusgt. 17,
Postboks 46 Sentrum, 0101 OSLO.
Tlf. 22 40 50 40.
E-post: pfu@np-nr.no

LESERBREV

EN KOMMENTAR VEDRØRENDE HAVNEFRONTEN

Kragerøs unike kvaliteter

I NÆRMERE 20 år jeg hatt gleden av nesten fast å tilbringe deler av året Kragerø. Byen endrer seg og det skal den. I denne prosessen er det overordnede er hva vil Kragerø være og ha for fremtiden.

SENTRUM INNEBEFATTER mer enn Hovedbyen, men også Jøransberg/Andølingen, Barthebygga, Løkka og Biørnsborg. Sammen med den særpregede topografien gir dette gir Kragerø en unik identitet som skiller Kragerø fra alle andre byer. Dette forsetter også utover Thomesheia, Tallakshavn og Rørvik, samt Øya. Tross sine ulike deler preges byen av en helhet, i en solid folkearkitektur og lokal byggeskikk, fra bypaleene til fiskerstua. Alt dette ligger relativt intakt.

MEN DET foregår en snikende prosess, som har pågått lenge, mye er endret. Det er kommet så langt at det ikke lenger kan ignoreres. Summen av det hele gir et stedstap med fremmedgjering og tap av tilhørighet og identitet, for oss som bor, bruker og besøker byen.

Kragerø synes å stå ved et veiskille; og oppretthold sitt særpreg, eller bli mest mulig lik alle andre byer, hvor det løpes til sjøfronten for å få en videre byutvikling. Det er allerede skjedd ved Edvard Munchs vei og skjer videre ved Skrubben og Smedsbukta.

HAVNEFRONTENE ER en gylden mulighet, og anses som egnet til byutvikling, men hva vinner byene ved dette? Hva vil Kragerø oppnå ved dette?

Det er vesentlig at noe forblir i forandringene. Kragerø har en monumentalitet, ikke da forstått som noe stort og prangende, men kvaliteter i noe særpreget, lokalt og vakkert. Det gir assosiasjoner med erindringer, en forankring i tid og rom. Det innhyller oss i et varig samspill og forhold til stedet, som deltager i et fellesskap i oppfattelsen av stedet.

Et sted vil alltid være i endring, men forandringer og utviklingen må tjene oss og byen som helhet. Ved å pakke inn det historiske sentrum med en ny «smur» mot havnefronten fjerner den steds karakteren som er i området i dag og vil gi et stort stedstap, for alltid. Den åpenheten som finnes i området i dag må derfor bli et sterkt kriterium for videre utvikling. Det første bygget som er reist lower ikke godt i forhold til dette. Det fremstår mest som et ryggvondt bygg, uten sterke kvaliteter. Det står der snarere som en fortsettelsen av tu-

Arbeid ved Skrubben

FOTO: ANLAUG NORDAL

nellen enn «borgtårnet» som skulle ønske velkommen for det virkelige møtet med byen.

KRAGERØ HAR et gangbart sentrum. Når området sies å ikke ha rekreasjonsbruk/rekreasjonsverdi så vil jeg heller hevde at det har et stort potensiale. Friluftsliv i 2019 utøves ikke kun i skog og utmark. Hele nasjonen er blitt mer urban. Da må det tenkes nytt i forhold til urbant friluftslivets positive effekter for innbyggerne. Torg, siklinjer og fortau vil være viktige elementer i dette, sammen med en utvikling av en sammenhengende strandpromenaden langs hele sjøfronten. Det må være interessante fasader som åpner seg mot oss, eksponert mot både vei, gate og sjø, ikke med avvisende og støyreflekterende fasader som snur ryggen til oss.

ITILLEGG fortjener Kragerø at det som bygges forholder seg til en folkearkitektur og lokal byggeskikk, som utfor-

mes i overensstemmelse med vår tid, i høyder, volum, materialbruk, farger, romforløp. Om ikke vil byen etter hvert oppfattes så uensartet at enhver følelse av helhet forsvinner, om begrensningen får lov til å eroderes mister byen sin identitet. Det må være en samklang mellom det som kommer med det eksisterende, bakenforliggende bylandskapet. Det er det bakenforliggende som må få spille hovedrollen også i et fremtidig Kragerø, hvor en knytter nåtid og fortid sammen.

DET VIL også presiseres at takutforming og installasjoner på tak, som må unngås, har en betydning her. Disse vil være eksponert fra ulike deler av byen og høyder rundt byen, ikke minst fra utsiktspunktet bak kirken og fra passasjerdekkene til ferjene på fjorden.

Grønne tak fremviser en bærekraftstanke. Et sedumtak vil være med å fordøye avrenning fra de tette flatene et tak er. Hvorvidt det vil gi en stor vinning, rett ved byggekanten hvor van-

net på annen måte kan ledes trygt ut i havet, kan det dog stilles et spørsmålstegn ved. Dette høres mer ut som en symbolpolitikk en et viktig bidrag. Visuelt vil dette mer fremstå som et fremmedelement i byens viktige taklandskap, da det har lite med byens identitet å gjøre.

DET STILLES et stor spørsmålstegn ved parkering og antall sykkelparkeringsplasser. Den foreslåtte løsning om at antall økes til 35 stk. sykkelparkering ved at dette tas av torgarealet er ikke tilfredsstillende. Sykler er et rullende kjøretøy. Hvorfor skal disse beslaglegge et stort areal av torget? Et torg er ikke en oppstillingsplass. Det er et sted for møte, opphold og samvær. Videre bør syklistene, hvis antall antas må kunne økes kraftig i Kragerø ved bedre tilrettelegging, få minst like gode vilkår som bilistene. Jeg vil derfor på det sterkeste anbefale at det er parkeringsplasser i parkeringskjeller som omgjøres til de 35 sykkelparkeringsplassene, gjerne enda flere. Da vil syklistene kunne parkeres trygt og tørt, som i et sykkelhotell, i noe som er viktig for en trafkantgruppe som er adskilt mer utsatt for vær og vind enn bilistene.

DET FINNES ikke et enkelt fasitsvar på hva som bidrar til et mer levende sentrum. Hva slags aktiviteter det er i hvert enkelte bygg har totalt en betydning for bylivet. Spesielt er utadrettede aktiviteter i første etasje, som henvender seg til publikum og byen, være viktig, også etter stengt tid som en interessant fasade. Et kontorbygg bidrar ikke mye til mer byliv etter kl. 16.00. Omgjøring av området til rent kontorbygg bidrar ikke til den vitalisering som sentrum trenger. Vi vil også tro at bolig i sjøfronten vil være langt mer attraktivt som bolig enn innenfor.

Hvorfor i all verden er det kontorer som skal få den beste beliggenheten i byen, når det er så mange andre muligheter for å finne kontorlokaler i Kragerø? Det synes svært uoverleg, nærmest uforsåelig. Her kan det derimot skapes tiltrekkelige og etterspurte boliger som vil styrke sentrum.

Områdets regulering til bolig må opprettholdes!

Tore Edvard Bergaust
Instituttleder,
Institutt for Landskapsarkitektur
Norges miljø- og biovitenskapelige
universitet
Fakultet for landskap og samfunn
(LANDSAM)

Ansvarlig redaktør:

Svein Ove Isaksen

Lokalredaktør:

Nils J. Sætre

Spennende byplanlegging

Det er en meget spennende type byplanlegging som foregår i Kragerø for tiden. Kragerø Utvikling AS har allerede utarbeidet en reguleringsplan for Kirkebukta-området som er levert inn til Kragerø kommune for politisk behandling.

Siste nytt i saken er at Aker Yards går inn i denne byplanleggingen. Dette betyr at vi nå skal få en samlet vurdering av den videre utviklingen av byens sjøside fra Dampskipskaia til Tangen Verfts område øst for Kirkebukta.

Dette er utrolig spennende. Store deler av Kragerøs side mot sjøen skal planlegges. Mye av dette planleggingsarbeidet er allerede gjort, men vi skal ikke se bort fra at det kan bli endringer i og med at man nå vil vurdere planen for Kirkebukta sammen med de videre planene for Tangen-området.

Rent konkret har Aker Yards gått inn som medeier i selskapet som skal utvikle området. Dette selskapet er nettopp Kragerø Utvikling AS, og eies av Profier AS og Kruse Smith AS. Aker Yards går inn med eiendom og bygninger på Tangen. Dette har de gjort i forståelse med den politiske og administrative ledelsen i Kragerø kommune, og arbeidet med en reguleringsplan for Tangen-området skal igangsettes med det første.

Det er mange drivkraftige, kreative og kompetente aktører som nå setter seg ned for å utvikle store deler av Kragerø by videre. Totalt er det nå et område på hele 755 dekar som skal planlegges. Planen gir muligheter for over tid å bygge ut 35.000 kvadratmeter, fordelt på næring, bolig, offentlige og allmenntilgjengelige formål. Dette er allerede politisk klarert, men det hele skal skje etter hovedintensjonene i kommuneplanene, der det heter at området skal inneholde god service og tilgjengelighet for kommunens innbyggere, det skal satses på næringsutvikling basert på kommunens forutsetninger og man må bevare og utvikle gode kulturtilbud, oppvekst- og bomiljøer.

Nå venter vi med spenning på den videre politiske behandlingen av reguleringsplanen for Kirkebukta og resultatene av arbeidet med ny reguleringsplan for Tangen-området. At utviklingsområdet nå er utvidet, gjør det lettere for utviklerne å finne fleksible løsninger for alle interessenter i området. Antagelig vil det ta noen år før de første konkrete prosjektene kommer i gang, men med iver, entusiasme og politiske oppmuntring, vil vi kunne få en bærekraftig utvikling i havneområdet med en rekke positive elementer som vil være til det beste for hele kommunen, i løpet av et forholdsvis kort perspektiv.

Avfotografering av stoff og annonser for videre reproduksjon er ikke tillatt uten etter avtale med Kragerø Blad Vestmar.

Kragerø Blad Vestmar betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, gjennom publisering i KV's elektroniske avis via internett og i avisens databaser og elektroniske arkiv.

PFU Kragerø Blad Vestmar arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen.

Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan opprettet av Norsk Presseforbund som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adr.: Rådhusgt. 17, pb. 46 Sentrum, 0101 Oslo.